

การทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับ
การดื่มแอลกอฮอล์และแนวทางการควบคุม¹
Literature Review of Violence Against Women
Related to Alcohol Consumption and Control Strategies

อิทธิพงษ์ ทองศรีเกตุ²
Ittipong Thongsrikate²

Received: July 16, 2023

Revised: January 16, 2024

Accepted: March 11, 2024

บทคัดย่อ

การทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์และแนวทางการควบคุม ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับการควบคุมพฤติกรรมและการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2565 มีเอกสาร บทความวิจัย ที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์จำนวน 35 เรื่อง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การควบคุมพฤติกรรมและการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ในภาคเหนือ ภายใต้แนวทางการเปลี่ยนแปลงทางเพศภาวะ

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชานวัตกรรมสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (Asst. Prof. Dr., Social Innovation Program, Faculty of Liberal Arts, Maejo University)

Email: Thongsrikatei@gmail.com

ผลการศึกษาพบว่า การใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ ประกอบด้วย 3 ปัจจัย 1) ปัจจัยด้านชีวภาพ แอลกอฮอล์ทำให้กลไกทางระบบประสาทของผู้ดื่มไม่สามารถควบคุมการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เหมาะสม นำไปสู่การใช้ความรุนแรง และทำให้เกิดโรคจากการดื่มสุรา 2) ปัจจัยด้านจิตใจและครอบครัว เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ชอบใช้ความรุนแรง มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้อื่น หรือรู้สึกไม่เป็นมิตร และมองว่าการดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่ช่วยให้พ้นจากความทุกข์ อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีสมาชิกในครอบครัวดื่มแอลกอฮอล์ และการใช้ความรุนแรง การมีระยะการครองคู่ที่ยาวนาน และการสื่อสารในทางลบภายในครอบครัว และ 3) ปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยที่อยู่ในระดับโครงสร้าง เช่น การยอมรับการใช้ความรุนแรง ค่านิยมทางสังคมและค่านิยมทางเพศที่ยังคงมีส่วนสนับสนุน และส่งเสริมการดื่มแอลกอฮอล์ ขณะที่แนวทางการควบคุมการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ ประกอบด้วย การลดการเข้าถึงแอลกอฮอล์ การสร้างความตระหนักและการใช้สื่อรณรงค์ การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรุนแรงผ่านการทำงานของสถาบันต่าง ๆ ในสังคม การใช้แนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางเพศภาวะ การปรับเปลี่ยนค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรมบางอย่างที่หนุนเสริมให้เกิดปัญหาความรุนแรงทางเพศ และการออกกฎหมายและการออกแบบมาตรการเพื่อป้องกันความรุนแรง

คำสำคัญ: ความรุนแรง, การควบคุม, ความรุนแรงต่อผู้หญิง , การดื่มแอลกอฮอล์

Abstract

The literature review conducted a qualitative research study by examining data from research documents related to controlling behaviors and violence against women associated with alcohol consumption. This study utilized data from electronic databases spanning from 2012 to 2022 and a total from 35 research articles were analyzed using content analysis.

The study found that violence against women associated with alcohol consumption consists of three main factors: 1) biological factors: alcohol impairs

the nervous system mechanism of the drinker, leading to the inability to control behavior appropriately, resulting in violent actions and increasing the risk of alcohol-induced diseases; 2) psychological and family factors: being inclined toward violent behaviors correlates with negative attitudes towards others people, viewing alcohol consumption as a means to alleviate distress, family environments involving alcohol use and violence, long-term relationships with communication issues within the family; 3) social and environmental factors: factors such as societal acceptance of violence, social norms that encourage alcohol consumption, and the perpetuation of violent behaviors due to cultural beliefs are influential. The strategies for controlling violence against women associated with alcohol consumption include limiting access to alcohol, raising awareness through campaigns and media to enhance understanding of violence, incorporating concepts of gender transformative approaches, modifying norms, and cultural aspects that promote sexual violence, as well as implementing laws and measures to prevent violence.

Key words: Violence, Control Strategies, Violence Against Women, Alcohol Consumption

บทนำ

การใช้ความรุนแรง (Violence) คือ พฤติกรรมและการกระทำใด ๆ ที่เป็นการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ทั้งทางร่างกาย วาจา จิตใจ ทางเพศ โดยการบังคับขู่เข็ญ ทำร้าย ทุบตี เตาะถ่อย ตลอดจนคุกคาม จำกัดสิทธิเสรีภาพทั้งในที่สาธารณะและในการดำเนินชีวิตส่วนตัว ซึ่งเป็นผลและอาจจะเป็นผลให้เกิดความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจแก่ผู้ถูกกระทำ (อรอนงค์ อินทรจิต และนรินทร์ กรินชัย, 2542) โดยมีปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้บุคคลใช้ความรุนแรง เช่น บุคคลเคยอยู่ในครอบครัวที่ใช้ความรุนแรง มีประวัติถูกกระทำ ความรุนแรง และมีปัญหา

สุขภาพจิตหรือสุขภาพกาย (กรมควบคุมโรค, 2563; WHO, 2010) มีพฤติกรรมติดการพนัน มีหนี้สิน อารมณ์ร้อน โมโห ฉุนเฉียว หงุดหงิดง่าย และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือใช้สารเสพติดก็มีแนวโน้มที่จะนำไปสู่การใช้ความรุนแรง (กรมควบคุมโรค, 2563) ความสัมพันธ์ที่ไม่ค่อยราบรื่นในครอบครัว มีความขัดแย้งภายในครอบครัว มีทัศนคติเพศชายเป็นใหญ่มีอำนาจเหนือกว่าทั้งด้านพลังกำลัง การศึกษา รายได้ และแต่งงาน หรือมีบุตรตอนอายุน้อย การสื่อสารที่ลดลงของคู่สมรส (กรมควบคุมโรค, 2563; WHO, 2010) ตลอดจนอยู่ในสังคมหรือสภาพแวดล้อมที่จำกัด เช่น อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด มีอัตราการว่างงานสูง เป็นต้น (กรมควบคุมโรค, 2563; WHO, 2010) อย่างไรก็ตามในเรื่องของการใช้ความรุนแรงนั้นสามารถเกิดขึ้นได้กับคนทุกเพศ แต่จากสถิติทั่วโลกพบว่าผู้ที่ถูกกระทำความรุนแรงส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงไม่ว่าจะอยู่ในช่วงวัยใดก็ตาม (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2554) ประกอบกับสภาพแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การขยายตัวของความเป็นเมือง การไร้ที่ดินของผู้คนอันเป็นผลมาจากการพัฒนาของรัฐและนโยบายการส่งเสริมการค้าเสรี ทำให้เกิดการขยายตัวของธุรกิจสุรา สภาวะแรงกดดันที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว ส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์และความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มผู้หญิงและเด็ก (พุดพิงศ์ นวกิจบำรุง, 2559)

การดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลให้เกิดการใช้ความรุนแรง โดยเฉพาะความรุนแรงที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว ขณะเดียวกันคนที่มีพฤติกรรมใช้ความรุนแรงอยู่เป็นประจำเมื่อต้องการใช้ความรุนแรงก็มักเลือกดื่มแอลกอฮอล์ก่อนที่จะกระทำการดังกล่าว หรืออาจกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างแอลกอฮอล์กับความรุนแรง จึงไม่สามารถแยกออกจากกันได้ (อัครีมา สุขดี และธัญญลักษณ์ บังชะภา, 2565) แม้ว่าจะมีความพยายามควบคุมและลดปริมาณการบริโภคของสังคม การป้องกันนักดื่มหน้าใหม่ การลดพฤติกรรมความเสี่ยง และจำกัดควบคุมความรุนแรงจากปัญหาการบริโภค โดยใช้แผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ พ.ศ.2554-2563 ที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเรื่อยมาและในแผนปฏิบัติการด้านเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2565 -2570) ก็ยังให้ความสำคัญกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านกลยุทธ์ต่างๆ เช่น ควบคุมและจำกัดการเข้าถึง ควบคุมพฤติกรรมซ้ำซีหลังการดื่ม คัดกรองและบำบัดรักษาผู้ที่มีปัญหาจากสุรา ควบคุมการโฆษณา

ส่งเสริมการขาย และการให้ทุนอุปถัมภ์ ขึ้นราคาผ่านระบบภาษี สร้างค่านิยมเพื่อลดการตีมูลค่า และระบบสนับสนุนและบริหารจัดการที่ดี (กรมควบคุมโรค, 2565) ทว่าการตีมูลค่า นอกเหนือไปจากคามมีนเมาที่เกิดจากสารที่มีอยู่ในตัวแล้วยังเชื่อมโยงกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจ โดยเฉพาะวิธีคิดแบบชายเป็นใหญ่ที่เหล้าหรือสุรา เป็นเครื่องหมายของความเป็นชาย ความกล้าแสดงออกและความเป็นผู้ใหญ่ (จะเด็จ เชาวน์วิไล, 2564) เมื่อวิธีคิดแบบชายเป็นใหญ่ หรือคิดว่าตนเองมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิงผนวกกับการตีมูลค่าแอลกอฮอล์ที่มีผลต่อผู้ดื่มทำให้กลไกทางระบบประสาทของผู้ดื่มไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้จนนำไปสู่การใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิง

ความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาเรื้อรังที่เกิดขึ้นทุกวันในทุกสังคมทั่วโลก สำหรับสังคมไทยความรุนแรงในครอบครัวรู้จักกันดีในกรณีสามีทำร้ายร่างกาย ทุพติภรรยา หรือ คู่ชีวิต หรือการทำร้ายร่างกายกันระหว่างคนรักโดยมีสาเหตุที่หลากหลาย ข้อมูลจากศูนย์ปฏิบัติการกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว พบว่าสถิติความรุนแรงในครอบครัว ปีงบประมาณ 2564 ระหว่างเดือน ต.ค.2563 – พ.ค.2564 มีผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว 1,492 ราย โดยส่วนใหญ่เป็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิง ร้อยละ 81.0 แบ่งเป็นความสัมพันธ์สามี-ภรรยา ร้อยละ 39.0 ส่วนใหญ่ประสบกับกลุ่มวัยกลางคน ร้อยละ 32.4 และวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ร้อยละ 32.1 ซึ่งมักไม่มีการดำเนินคดี สูงถึงร้อยละ 78 ปัญหาที่พบส่วนใหญ่เป็นการทำร้ายร่างกายมากที่สุด ร้อยละ 64.5 รองลงมาคือ ถูกทำร้ายด้านจิตใจ ร้อยละ 31.4 และเรื่องเพศ ร้อยละ 3.6 ซึ่งมีปัจจัยกระตุ้นคือ ยาเสพติด สุรา อาการท้องหวง การมีโรค การรู้สึกว่าตนเองมีอำนาจมากกว่า การมีปัญหาด้านสุขภาพทางจิต และความเครียดทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้สถานที่เกิดเหตุมักเกิดภายในบ้านของตนเอง (สำนักข่าวอิศรา, 2564)

ดังนั้นในการวิจัยนี้จึงสนใจที่จะทำการทบทวนองค์ความรู้เพื่อค้นหาหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการตีมูลค่าแอลกอฮอล์ มีสาเหตุมาจากประเด็นใดและมีการเสนอแนวทางในการควบคุมอย่างไร ด้วยการทบทวนเอกสาร งานวิจัย ตลอดจนบทความวิจัยที่เผยแพร่ในช่วงปี 2555-2565 ซึ่งจะช่วยให้เห็นสถานะขององค์ความรู้

ในมิติที่กล่าวนี้เพิ่มขึ้นและมีส่วนช่วยให้ผู้ที่มีส่วนในการกำหนดนโยบายและการศึกษาวิจัยต่อไป

วิธีการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการทบทวนองค์ความรู้ เพื่อสำรวจสถานภาพองค์ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการตีแม่แอลกอฮอล์และแนวทางการควบคุม โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยการทบทวนข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) จากเอกสารงานวิจัย บทความวิจัยและข้อมูลที่เผยแพร่อยู่ในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในช่วงปี พ.ศ. 2555-2565 ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินการควบคุมพฤติกรรมและการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการตีแม่แอลกอฮอล์ โดยมีการค้นหาจากคำสำคัญ (Keywords) เป็นภาษาไทย ได้แก่ ความรุนแรงต่อผู้หญิง การตีแม่แอลกอฮอล์ ความสัมพันธ์ของการตีสุรากับผลกระทบ และแนวทางการควบคุม (การใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการตีแม่แอลกอฮอล์) โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกของเอกสารงานวิจัย บทความวิจัยของ Scott (1990) ประกอบด้วย 1) ความจริง (Authenticity) 2) ความถูกต้องน่าเชื่อถือ (Credibility) 3) การเป็นตัวแทน (Representativeness) และ 4) ความหมาย (Meaning) มีเอกสารงานวิจัย บทความวิจัยและข้อมูลที่เผยแพร่อยู่ในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านเกณฑ์การคัดเลือกจำนวน 35 เรื่อง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) และได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในคน จากคณะกรรมการวิจัยในคนมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ รหัส MJUIRB HS 002/66

ผลการศึกษา

การทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการตีแม่แอลกอฮอล์และแนวทางการควบคุม ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย บทความวิจัยและข้อมูลที่เผยแพร่อยู่ในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในช่วงปี พ.ศ. 2555-2565 มี

บทความจำนวน 35 เรื่องที่มีการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการตีแม่แอลกอฮอล์และแนวทางการควบคุม โดยแบ่งประเด็นนำเสนอเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. การใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการตีแม่แอลกอฮอล์ จากการทบทวนองค์ความรู้พบว่า การใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการตีแม่แอลกอฮอล์สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านชีวภาพ (Physical factor) ปัจจัยด้านจิตใจและครอบครัว (Psychological and family factor) และปัจจัยด้านสังคมและสภาพแวดล้อม (Social and environmental factor) ดังนี้

ปัจจัยด้านชีวภาพ (Physical factor)

งานวิจัยที่ผ่านมาได้มีการชี้ให้เห็นว่าการตีแม่แอลกอฮอล์มีผลกระทบต่อที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรง เช่น ความรุนแรงในครอบครัว ความรุนแรงในคู่สมรส (Gebara et al., 2015; Rotheram-Borus et al., 2015) การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว (Sacco et al., 2015) การมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและการติดเชื้อ HIV (Rich, Nkosi, & Morojele, 2015) เนื่องจากการตีแม่แอลกอฮอล์ส่งผลให้พฤติกรรมของผู้ตีมีความก้าวร้าวและขาดความยับยั้งชั่งใจในการใช้ความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากกลไกทางระบบประสาทของผู้ตีแม่แอลกอฮอล์จะสูญเสียไปเมื่อแอลกอฮอล์เข้าสู่กระแสเลือด ส่งผลให้ผู้ตีไม่สามารถควบคุมการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เหมาะสมได้ รวมไปถึงมีระดับการรับรู้ และการเคลื่อนไหวที่ลดลง (Snowden, 2015) และเมื่อบุคคลตีแม่แอลกอฮอล์เข้าไปก็มีแนวโน้มของการแสดงออกในทางลบ ด้วยการใช้ความรุนแรง โดยเฉพาะความรุนแรงที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว (อังคณา ช่วยค้าชู, 2555 ; อัคริมา สุขติ และธัญญลักษณ์ บังชะฎา, 2565)

การตีแม่แอลกอฮอล์ มีส่วนก่อให้เกิดโรคจากพฤติกรรมกรรมการตีสุรา หรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หลากหลายโรค เช่น กลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง หรือกลุ่มโรค NCDs ได้แก่ โรคหัวใจ โรคความดันโลหิตสูง โรคหลอดเลือดสมอง กลุ่มโรคมะเร็ง ได้แก่ โรคมะเร็งตับ โรคมะเร็งปากและลำคอ มะเร็งกระเพาะอาหาร โรคมะเร็งหลอดอาหาร โรคมะเร็งลำไส้ใหญ่และทวารหนัก โรคซึมเศร้า หงุดหงิด จิตใจหดหู่ (กองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2558) ขณะเดียวกันการตีแม่แอลกอฮอล์ปริมาณมากใน

ระยะเวลาสั้น อาจส่งผลให้เกิดภาวะแอลกอฮอล์เป็นพิษ เนื่องจากตับซึ่งทำหน้าที่ขับ แอลกอฮอล์ออกจากกระแสเลือด ไม่สามารถขับแอลกอฮอล์ที่อยู่ในร่างกายออกได้อย่าง รวดเร็วจึงเป็นสาเหตุทำให้เกิดภาวะแอลกอฮอล์เป็นพิษ ขณะที่งานวิจัยของวิจิตรวาทกิจ เลียงสว่าง วงศ์ (2563) พบว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผู้ดื่มมีระดับแอลกอฮอล์ในเลือด 400 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ขึ้นไป จะมีโอกาสเกิดภาวะแอลกอฮอล์เป็นพิษอยู่ในระดับสูง ซึ่งขึ้นอยู่กับ ความสามารถในการดูดซึมสารของร่างกายของแต่ละบุคคลและชนิดของเครื่องดื่มนั้น ๆ ว่ามี ดีกรีหรือปริมาณแอลกอฮอล์เข้มข้นที่แตกต่างกันออกไป

ปัจจัยด้านจิตใจและครอบครัว (Psychological and family factor) เป็นปัจจัยที่ เกี่ยวกับคุณลักษณะของบุคคล จิตใจ และความสัมพันธ์กับครอบครัวที่เชื่อมโยงกับการดื่ม แอลกอฮอล์จนนำมาสู่พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิง ดังนี้

ลักษณะคนที่ชอบความเสี่ยง ความรุนแรง การที่บุคคลมีลักษณะของการ ชอบความเสี่ยง และความรุนแรงอาจก่อให้เกิดการใช้สุราในทางที่ผิด (Alcohol misuse) โดย คนที่ชอบความรุนแรงมักเลือกที่จะอยู่ในสถานการณ์ทางสังคมที่มีการกระตุ้นให้มีการดื่ม แอลกอฮอล์อย่างหนักมากกว่าคนที่ไม่ชอบความรุนแรง และการดื่มสุราจะนำไปสู่ความ รุนแรงต่อไป ขณะเดียวกันความก้าวร้าวที่เกิดจากสุรานั้นยังเกี่ยวข้องกับบุคคลที่เคยมีประวัติ ใช้ความรุนแรง ในหลายงานวิจัยพบว่า เด็กที่เคยมีประวัติการใช้ความรุนแรง เมื่อเติบโตขึ้นมี แนวโน้มที่จะใช้ความรุนแรงได้ง่าย ทั้งนี้ปริมาณการดื่มสุราที่มากขึ้นไม่ได้ทำให้บุคคลที่เคยมี ประวัติก้าวร้าวจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากขึ้น แต่สิ่งที่จะทำนายความก้าวร้าว นั่นคือ บุคคลที่ เคยมีประวัติความก้าวร้าวมาก่อนจะมีโอกาสในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเพิ่มสูงมากขึ้นเมื่อ ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของการดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งในประเด็นนี้งานวิจัยของอัคริมา สุขดีและ ธิญญลักษณ์ บังชะภู (2565) พบว่า คนที่มีพฤติกรรมใช้ความรุนแรงอยู่เป็นประจำ เมื่อต้องการใช้ความรุนแรงส่วนใหญ่เลือกดื่มแอลกอฮอล์ก่อนที่จะกระทำการดังกล่าว ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างแอลกอฮอล์กับความรุนแรงจึงไม่สามารถแยกออกจากกันได้

ทัศนคติ การที่บุคคลมีทัศนคติต่อผู้อื่นไม่ดี มีความรู้สึกไม่เป็นมิตรกับคน อื่น อาจมีโอกาที่จะก่อความรุนแรงต่อผู้อื่นได้ง่าย และเมื่อดื่มแอลกอฮอล์เข้าไปก็จะทำให้

ความยับยั้งชั่งใจลดน้อยลง เช่น ผู้ชายที่ชอบทำร้ายผู้หญิง ส่วนหนึ่งมาจากมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้หญิง มีความเห็นอกเห็นใจต่อผู้หญิงน้อยและมีทัศนคติว่าตนเองเป็นใหญ่ในเรื่องเพศ ผู้หญิงต้องทำตามคำสั่ง ทำให้มีการใช้วาจาจากถูก ดูหมิ่น คำว่า การใช้กำลังทำร้าย (บุหงา ตโนภาส, 2562) เป็นความเชื่อแบบเดิม ๆ ที่ถูกฝังรากลึกไว้ในสังคม เช่น ผู้ชายต้องเข้มแข็ง เป็นผู้นำ และห้ามอ่อนแอ ผู้หญิงต้องอ่อนน้อม เป็นผู้ตาม อดทนเพื่อครอบครัวและมีหน้าที่ทำงานบ้าน และไม่เคยได้รับการแก้ไขให้ถูกต้องแต่อย่างใด ซึ่งเป็นอาวุธที่ร้ายแรงพอ ๆ กับเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ (Salrpol, 2022)

การมองการตีมีแอลกอฮอล์ในเชิงบวกและใช้เป็นกลไกการแก้ปัญหา (Coping mechanism) จากบาดแผลที่เคยเกิดขึ้นในอดีต เช่น ในบุคคลที่เคยมีประวัติการโดนทำร้าย การตีมีแอลกอฮอล์ช่วยให้เขาเหล่านั้นหนีจากความรู้สึกเจ็บปวด คลายความทุกข์ใจ (กองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2558) นอกจากนั้นการตีมีแอลกอฮอล์ยังมีความเชื่อว่าช่วยให้ร่างกายกระชุ่มกระชวย นอนหลับดีขึ้น และทำให้เลือดไหลเวียนสูปฉีตร่างกายดี และช่วยส่งเสริมให้ตนเองมีความกล้าแสดงออกมากขึ้นหลังจากตีมีแอลกอฮอล์ เช่น กล้าที่จะเข้าหาผู้อื่น กล้าที่จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งเป็นความคาดหวังของผู้ที่ตีมีแอลกอฮอล์กับพฤติกรรมที่ต้องการแสดงออก อย่างไรก็ตามคนที่มินิสัยก้าวร้าวเป็นทุนเดิม จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวมากยิ่งขึ้นเมื่อตีมีแอลกอฮอล์ เพราะเชื่อว่าแอลกอฮอล์จะเป็นตัวกระตุ้นพฤติกรรมเหล่านั้น และบางครั้งก็จะใช้แอลกอฮอล์เป็นข้ออ้างเพื่อให้พ้นผิดหากได้ลงมือกระทำความรุนแรง (Webster et al., 2014)

การเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวที่เติบโตมาในครอบครัวที่มีการใช้ความรุนแรงอาจจะมีพฤติกรรมเลียนแบบในเรื่องของการใช้ความรุนแรง ขณะเดียวกันหากครอบครัวนั้นมีการตีมีแอลกอฮอล์ควบคู่ไปด้วยก็จะทำให้เด็กที่เป็นสมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงและการตีมีแอลกอฮอล์ไปพร้อมกัน โดยเด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมทั้งสองอย่างจากผู้ใหญ่ งานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า คนที่ก่อตีรุนแรงมักเป็นเด็กที่เติบโตมากับครอบครัวที่ตีมีแอลกอฮอล์ (กองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2558) รวมทั้งเด็กที่เติบโตมาในครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์

รวมถึงการถูกทอดทิ้ง เกิดจากครอบครัวที่ยากจน การไม่ได้รับการเลี้ยงดูตามอัตภาพ มีส่วนก่อให้เกิดปัญหาการใช้ความรุนแรง (รัฐวิชัย อริยพัชฌ์พล และพัสสรณ์ วรภัทร์ธิระกุล, 2563) ระยะการครองคู่ที่ยาวนาน ความรุนแรงในคู่สมรสที่มีระยะเวลาในการครองคู่ที่ยาวนานอาจมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ความรุนแรงในคู่สมรสอาจไม่เกิดขึ้นเลยในช่วงระยะเวลาแรกของการสมรส และในกรณีที่คู่สมรสมีการดื่มแอลกอฮอล์ก็มีโอกาสที่จะก่อให้เกิดความรุนแรงเมื่ออยู่ด้วยกันนานขึ้น ขณะที่การสื่อสารในทางลบภายในครอบครัว หรือการโต้เถียงกันบ่อยครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคู่สมรสมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว และหากการโต้เถียงนั้นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีการดื่มแอลกอฮอล์ก็จะไปสู่การใช้ความรุนแรง เนื่องจากการดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้ผู้ดื่มขาดความยับยั้งชั่งใจ มีสติสัมปชัญญะที่น้อยลง การพูดจาเปลี่ยนแปลงไป ก่อให้เกิดความรุนแรงทางวาจาได้ง่าย (บุหงา ตโนภาส, 2562)

ปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อม (Social and environmental factor) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับสังคมและสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีความสัมพันธ์กับการการดื่มแอลกอฮอล์และการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิง ดังนี้

สภาพแวดล้อมทางสังคมที่ที่มีการใช้ความรุนแรง สังคมที่ส่งเสริม หรือยอมรับความประพฤติที่ไม่ดี พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงกว่าปกติ หรือสังคมที่มีสื่อต่าง ๆ ที่แสดงความรุนแรงออกมาอยู่ตลอดเวลา ผ่านสื่อโทรทัศน์ ภาพยนตร์ เกม อินเทอร์เน็ต นิตยสาร หนังสือ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ล้วนส่งผลให้ผู้คนในสังคมเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมรุนแรง และส่งผลในจิตใจได้มาก ประกอบกับสังคมยังมิมองต่อการดื่มแอลกอฮอล์ว่าเป็นสิ่งปกติ เป็นเรื่องที่สังคมยอมรับได้ ส่งผลให้มีแนวโน้ม และหรือกระตุ้นให้มีการดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มมากขึ้น เมื่อสังคมที่มีทั้งความรุนแรงและการใช้แอลกอฮอล์เป็นเป็นปกติธรรมดา ก็จะทำให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบได้ง่ายและเป็นวงกว้าง (ทานตะวัน สุรเดชากุล, 2556) เช่น ปัญหาจากการผลิตซ้ำความรุนแรงทางเพศผ่านฉากในละคร (อัคริมา สุขดี และธัญญลักษณ์ บังชะภา, 2565) เอาแบบอย่าง และสื่อโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (กองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2558)

สถานภาพทางสังคมเศรษฐกิจต่ำ (Low socioeconomic status) ผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมเศรษฐกิจที่ต่ำเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้ดื่มแอลกอฮอล์และเกิดปัญหาการใช้ความรุนแรงได้ง่ายกว่าผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมเศรษฐกิจที่ดีกว่า เนื่องจากรายได้ที่มีจำกัด ความยากจน ไม่มีงานทำ ข้อจำกัดทางการศึกษา ขาดความยับยั้งชั่งใจหลังจากดื่มแอลกอฮอล์ และแสดงออกถึงการใช้ความรุนแรงได้ ขณะเดียวกันการใช้ความรุนแรงจากการดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนหนึ่งมาจากการเข้าถึงได้ง่าย มีหลายระดับราคาให้เลือกซื้อ (อัคริมา สุขดี และธัญญลักษณ์ บังชะภา, 2565; กองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2558) พฤติกรรมการดื่มสุรานั้นส่วนหนึ่งมาจากปัญญาที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจของครัวเรือน ซึ่งอาจก่อให้เกิดความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว (ศิริปริยา ศิริสุนทรและธนัสลา โรจนตระกูล, 2565) และครอบครัวที่มีรายได้ไม่เพียงพอ มีสัดส่วนการใช้ความรุนแรงมากกว่าครอบครัวที่มีรายได้พอใช้ เนื่องจากรายได้ที่ไม่เพียงพอกับรายจ่ายอาจนำไปสู่ภาวะเครียด และมีแนวโน้มการเกิดความรุนแรง (สำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2560)

ค่านิยมทางสังคม และค่านิยมทางเพศกับแอลกอฮอล์ การดื่มสุรา หรือแอลกอฮอล์มีความหมายที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้นำ ความเป็นผู้ชาย และคิดว่าการดื่มแอลกอฮอล์สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ เช่น แอลกอฮอล์เป็นเครื่องประสานความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน หรือบางคนดื่มเพื่อให้ตนเองแสดงความกล้าออกมา เป็นต้น ส่งผลให้วัฒนธรรมการดื่มสุราเปลี่ยนแปลงไป จนกลายเป็นสาเหตุหนึ่งที่เกิดปัญหาในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความรุนแรงในครอบครัว การขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัว อารมณ์รุนแรง ขาดสติ ไม่สามารถควบคุมตนเอง หรือยับยั้งความโกรธได้ ตลอดจนการพูดจาต่อทอสมาชิกในครอบครัว เนื่องมาจากปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่ทำให้ผู้ชายและผู้หญิงมีความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่แตกต่างกัน ความแตกต่างเชิงอำนาจที่วุ่นเริ่มจากการเลี้ยงดู ความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยม การขัดเกลาในเรื่องเพศและความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจจะระหว่างผู้ชายและผู้หญิงที่เชื่อมโยงกับการครอบงำการมีสิทธิเหนือผู้หญิง ความแข็งแกร่ง ความเป็นชาย หรือสังคมแบบชายเป็นใหญ่ การยอมรับว่าเพศชาย หรือเด็กชายมีธรรมชาติที่ต้องก้าวร้าว มีสิทธิในการใช้

กำลัง ส่วนเด็กหญิง หรือเพศหญิงจะต้องยอมรับการกระทำโดยไม่ได้ตั้งใจ (นาริรัตน์ บุญเนตร และหทัยชนก เผ่าวิริยะ, 2561; Salrrpol, 2022; อัคริมา สุขติ และธัญญลักษณ์ บังชะฎา, 2565)

ความคิดและความเชื่อเกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมและค่านิยมทางเพศเกิดขึ้นมาจากการปลูกฝังและกระบวนการขัดเกลาทางสังคมให้กับคนในสังคมทั้งผู้หญิง ผู้ชาย ผ่านสถาบันต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น สถาบันครอบครัว สถาบันทางการศึกษา สถาบันทางกฎหมาย และองค์กรต่าง ๆ ซึ่งปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมในการยอมรับความรุนแรงต่อผู้หญิง เช่น ความเชื่อที่ให้เหตุผลว่าผู้ชายสามารถกระทำความรุนแรงได้ การโยนความผิดให้กับผู้หญิงซึ่งเป็นผู้ถูกกระทำ เช่น เป็นความผิดของผู้หญิง หากถูกข่มขืนเพราะเมาสุรา (Webster et al., 2014) หรือความเชื่อที่ส่งเสริมให้เกิดปัญหาความรุนแรง เช่น บุคคลภายนอกที่อยู่ในการเหตุการณความรุนแรงมักจะไม่น่าสนใจและรีบเข้าไปช่วยเหลือ เพราะมองว่าเป็นเรื่องภายในครอบครัว ไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้อง และเห็นว่าความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว (VicHealth, 2006; Salrrpol, 2022) ขณะเดียวกันสังคมส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อความรุนแรงในครอบครัวว่าเป็นปัญหาส่วนตัว และเป็นเรื่องธรรมดาเหมือนลื่นกับพื้น ทำให้ผู้กระทำความรุนแรงไม่สำนึกผิด อีกทั้งยังทำลายระบบกลไกคุ้มครองทางสังคม เนื่องจากผู้กระทำผิดมิได้รับการลงโทษใด ๆ ทำให้ความรุนแรงในครอบครัว หรืออาชญากรรมในครอบครัวเป็นปัญหาที่ยากต่อการแก้ไข (สำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2560)

2. ผลกระทบของการดื่มแอลกอฮอล์กับความรุนแรงต่อผู้หญิง

การดื่มแอลกอฮอล์มักมาพร้อมกับโอกาส หรือวาระพิเศษ และการดื่มปริมาณที่ไม่มากนัก หรือปานกลาง ช่วยเพิ่มบรรยากาศในการสนทนา ช่วยให้คู่สนทนามีอารมณ์ร่วมในการพูดคุย รู้สึกผ่อนคลายมากขึ้น (Sudhinaset, Wigglesworth & Takeuchi, 2016) ขณะเดียวกันการดื่มสุราและจำนวนปริมาณของการดื่มมีผลที่ก่อให้เกิดการใช้ความรุนแรง การทำร้ายกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่ผู้ดื่มนั้นมีความใกล้ชิด เช่น การทำร้ายผู้หญิงที่เป็นภรรยา หรือการเกิดทารุณกรรมต่อเด็กในครอบครัว โดยครอบครัวที่มีผู้ปกครองดื่มสุรามีโอกาสเกิดความรุนแรงในครอบครัว คิดเป็น 3.84 เท่า ของครอบครัวที่ไม่มีการดื่มสุรา

(ณัฐธินิชา เลอฟิลิแบร์ต, 2557) ผลกระทบของการดื่มแอลกอฮอล์กรณีผู้ดื่มเป็นสมาชิกในครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อน เพื่อนร่วมงาน หรือคนแปลกหน้า ผลกระทบที่เกิดขึ้นมีหลายระดับ ตั้งแต่ระดับความรุนแรงในระดับเล็กน้อย เช่น การรู้สึกไร้ค่าภูมิใจ จนถึงผลกระทบที่รุนแรงมากอย่างการถูกทำร้ายเสียชีวิต (อรรถัย วลีวงศ์ ทักษพล ธรรมรังสี และจินตนา จันทร์โคตร แก้ว, 2557)

ผลกระทบของการดื่มแอลกอฮอล์มีผลกระทบต่อผู้ที่ดื่มและบุคคลอื่น ซึ่งผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์มีหลายมิติ ได้แก่ ภาวะสุขภาพจิตและความรุนแรง เช่น ทำร้ายร่างกายและวาจา ทำลายข้าวของ เป็นต้น เป็นมิติความสัมพันธ์ทางสังคม เช่น ปัญหาการเงิน ผลกระทบด้านจิตใจ เป็นต้น และผลต่อชีวิตการทำงาน รวมถึงการใช้ชีวิตในชุมชน สังคม เช่น ความไม่ปลอดภัยในชุมชน เป็นต้น ทำให้เด็กและคนในครอบครัวเป็นผู้ได้รับผลกระทบมากที่สุด อีกทั้งยังมีความซับซ้อนของปัญหา เช่น การทำร้ายร่างกาย การคุกคามทางเพศ เป็นต้น ซึ่งเชื่อมโยงถึงความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชายหญิง ผลการสำรวจผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2564 ของศูนย์วิจัยปัญหาสุรา พบว่า ประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 3.30 เคยได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของตนเอง และร้อยละ 0.74 เคยได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราของผู้อื่นอย่างน้อย 1 ปัญหาในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา ปัญหาในครัวเรือนที่พบบ่อยจากการดื่มของตนเอง ได้แก่ ก่อให้เกิดความรำคาญสูงสุด ร้อยละ 0.47 และปัญหาด้านความรุนแรงทางวาจา ร้อยละ 0.27 ส่วนปัญหานอกครัวเรือนที่พบบ่อย คือ ก่อให้เกิดความรำคาญ ร้อยละ 0.14 (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2565) ขณะเดียวกันมีงานวิจัยของ จรรย์ ศรีสวัสดิ์ (2564) ได้ทำการรวบรวมข่าวจากหนังสือพิมพ์ 10 ฉบับ ตั้งแต่เดือนมกราคม – มิถุนายน 2563 มีการนำเสนอข่าวความรุนแรงในครอบครัวสูงถึง 350 ข่าว ในจำนวนนี้มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยกระตุ้นแบ่งเป็นข่าวการฆ่ากันตาย 201 ข่าว คิดเป็นร้อยละ 57.4 ข่าวการทำร้ายกัน 51 ข่าว คิดเป็นร้อยละ 14.6 ข่าวการฆ่าตัวตาย 38 ข่าว คิดเป็นร้อยละ 10.9 ข่าวความรุนแรงทางเพศของบุคคลในครอบครัว 31 ข่าว คิดเป็นร้อยละ 8.9 ข่าวการตั้งครรภ์ไม่พร้อม 10 ข่าว คิดเป็นร้อยละ 2.9

ลักษณะความรุนแรงที่ผู้หญิงได้ที่สามารถพบเห็นได้บ่อยและชัดเจนที่สุดนั้นคือ ความรุนแรงทางด้านร่างกาย ที่เกิดจากการให้กำลังทุบตี เตะ ต่อย การใช้อาวุธทำร้ายร่างกาย เช่น ไม้ ไม้แขวนเสื้อ เหล็ก มีด และบุหรี่ยัดตามตัว การกักขังหน่วงเหนี่ยวไว้ภายในบ้าน ห้ามเข้าบ้าน หรือโดนบังคับให้ทำร้ายร่างกายตนเอง และความรุนแรงทางจิตใจ ซึ่งเป็นความรุนแรงที่อยู่ภายในจิตใจของผู้หญิงที่ได้รับความรุนแรงแต่ละคน เช่น ความรู้สึกเศร้าเสียใจจากการถูกทำร้ายร่างกาย ความโกรธแค้น เป็นต้น (ปพิชญา สุนทรพิทักษ์ และกิติพัฒน์ นนทปัทมเดช, 2565) ขณะเดียวกันผู้หญิงยังประสบปัญหากับการใช้ความรุนแรงภายนอกบ้าน เช่น ผู้หญิงประสบปัญหาการใช้ความรุนแรงทางเพศในที่ทำงานจากการถูกคุกคามทางเพศ ล่วงละเมิดทางเพศทั้งทางวาจาและไม่ใช้ทางวาจา รวมทั้งการคุกคามทางกาย (ณัฐธัญญา เลอพิไลแบร์ต, 2557)

อนึ่ง ในช่วงของการดำเนินการวิจัยอยู่ในห้วงเวลาของการระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งเป็นโรคอุบัติใหม่ที่แพร่กระจายไปทั่วโลก หลายประเทศได้ดำเนินมาตรการเพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรค โดยใช้มาตรการล็อกดาวน์ (Lockdowns) ทั้งในส่วนของการเดินทางข้ามพรมแดน การทำงานที่บ้าน (Work from home) การงดเว้นการรวมตัวของผู้คน และการจัดกิจกรรมที่มีผู้คนเข้าร่วมจำนวนมาก จากการดำเนินมาตรการล็อกดาวน์ทำให้คนหันมาดื่มแอลกอฮอล์โดยเฉพาะที่บ้านของตนเองและส่งผลให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น เช่น ในสหภาพยุโรปแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 60.0 ในภาพรวม โดยผู้หญิง 1 ใน 3 คน ถูกกระทำความรุนแรงจากผู้ปกครองหรือจากสมาชิกในครอบครัว (Organization for Economic Co-operation and Development, 2021) สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ทุกคนอยู่บ้าน จนอาจทำให้เกิดปัญหาทางการเงิน ขาดรายได้ เมื่อมีปัญหาก็ก่เริ่มมีการใช้ความรุนแรง ฝ่ายที่ถูกกระทำก็จะเริ่มเกิดความกลัว กระทั่งจิตใจและปัญหาก็ก่ยิ่งทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น (รุ่งอรุณ ลิ้มฬหะภณ, 2565) อย่างไรก็ตามในประเด็นวิกฤติที่เกิดขึ้นในสังคมทั่วไป เช่น โรคระบาด สภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ หรือสภาวะสงคราม กับความรุนแรงในผู้หญิงก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่สามารถทำการศึกษาวิจัยได้ต่อไป

3. การควบคุมพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ จากการทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ มีงานวิจัยหลายชิ้นที่เสนอแนวทางในการป้องกันเหตุแห่งความรุนแรงที่เกิดขึ้น ขณะเดียวกันก็มีงานวิจัยที่มุ่งเสนอแนะแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ ดังนี้

การลดการเข้าถึงแอลกอฮอล์และการใช้แอลกอฮอล์ (Reduce access to and harmful use of alcohol) เพื่อควบคุมและป้องกันการดื่มแอลกอฮอล์ที่นำไปสู่ความรุนแรงกับบุคคลทุกช่วงวัย เนื่องจากแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลให้ปัญหาความรุนแรง เช่น การรณรงค์ในการลดการบริโภคแอลกอฮอล์ การปรับราคา และการเพิ่มมาตรการทางภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งประเทศไทยได้ดำเนินมาตรการในการกำหนดอายุผู้ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยห้ามจำหน่ายให้แก่เด็กอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ มาตรการเพิ่มอัตราภาษีสรรพสามิต มาตรการออกใบอนุญาตและเพิ่มอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตจำหน่าย การกำหนดพื้นที่ปลอดการจำหน่ายและการดื่มในสถานศึกษา ศาสนสถาน และร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน เป็นต้น (นาริรัตน์ บุญเนตรและหทัยชนก เผ่าวิริยะ, 2561) ขณะที่ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงจากการดื่มแอลกอฮอล์นั้นต้องแก้ปัญหาด้วยการลดการดื่ม พร้อมกับการลดทัศนคติ หรือวิธีแบบชายเป็นใหญ่หญิงเป็นรอง ดังงานวิจัยของอดุมศักดิ์ แซ่โจ้ว (2564) ที่ว่าหากต้องการลดความรุนแรงในครอบครัวสามารถแก้ปัญหาด้วยการทำให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีราคาที่สูงขึ้น เพิ่มภาษี จำกัดการเข้าถึง อาทิ การจัดช่วงเวลาและห้ามโฆษณาซึ่งมีอยู่แล้ว แต่ต้องบังคับใช้เข้มข้น และการปรับทัศนคติ ต้องรณรงค์ให้เข้าใจถึงความเท่าเทียมกันของชายหญิงมากขึ้น นอกจากนั้นงานวิจัยของกันยปรีณ ทองสามสี และอิสระทองสามสี (2561) ได้เสนอการลดการเข้าถึงการดื่มแอลกอฮอล์ด้วยการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและเข้มงวดรวมถึงทบทวนและปรับเปลี่ยนบทลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การสร้างความตระหนักและการใช้สื่อรณรงค์ การใช้สื่อในการรณรงค์ให้เกิดความตระหนักในการปรับเปลี่ยนบรรทัดฐานทางสังคมด้านวัฒนธรรมทางเพศ (Change social

and cultural gender norms through media awareness campaign) เป็นแนวทางในการป้องกันความรุนแรงในระดับปฐมภูมิ การรณรงค์เพื่อยุติความรุนแรงที่เป็นภัยเงียบในทุกรูปแบบ การขับเคลื่อนการรณรงค์ให้เกิดความตระหนักเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงในผู้หญิง เช่น การรณรงค์การตระหนักในเชิงสาธารณะ โดยส่งข้อมูลทางระบบการสื่อสารมวลชน โดยใช้เทคนิคทางการตลาดเข้าร่วม เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ วารสาร ป้ายโฆษณา เป็นต้น ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลที่สามารถส่งผลกระทบต่อทัศนคติส่วนบุคคลและในเชิงบรรทัดฐานทางสังคมให้ได้รับการยอมรับ ขจัดมายาคติที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงจากคู่สมรสและความรุนแรงทางเพศ การให้ความรู้ในบุคคลกลุ่มเสี่ยงที่จะเกิดความรุนแรงจากคู่สมรส หรือความรุนแรงทางเพศ การมีส่วนร่วมของชุมชน การอบรม การกระตุ้นเพื่อสร้างความตระหนักให้รับรู้โดยทั่วกัน การเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารและทักษะในการสร้างสัมพันธภาพ สร้างเสริมความเสมอภาคทางเพศ การเคารพในสิทธิของผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิของผู้หญิง ขณะเดียวกันอาจมีการจัดกิจกรรมโดยเชิญครอบครัวที่มีมุมมองในเรื่องความเสมอภาคมาแลกเปลี่ยน พูดคุย เพื่อให้สมาชิกในชุมชนเห็นและเข้าใจอย่างใกล้ชิด โดยจัดเป็นกิจกรรมร่วมของหมู่บ้าน รวมถึงเป็นการเปิดพื้นที่ให้กับผู้ที่ถูกกดขี่ หรือถูกเอาเปรียบจากผู้ชายโดยไม่มีทางเลือกได้บอกเล่าเรื่องราว ประสบการณ์การได้รับความรุนแรงให้สังคมได้รับฟัง (เพ็ญประภา ภัทรานุกรม, 2559)

การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรุนแรงผ่านการทำงานของสถาบันต่าง ๆ ในสังคม การควบคุมการใช้ความรุนแรง โดยเฉพาะความรุนแรงทางเพศโดยสถาบันต่าง ๆ ของสังคมต้องร่วมมือกัน เช่น สถาบันครอบครัวต้องให้การอบรมสั่งสอน ชดเชลา ให้สมาชิกในครอบครัวมีค่านิยม ความเชื่อ ทัศนคติในเรื่องความเท่าเทียมทางเพศ ละทิ้งค่านิยมความเชื่อเก่าที่กดขี่ กดทับทางเพศ สถาบันการศึกษามีการจัดการเรียนการสอนเรื่องเพศที่รอบด้านอย่างถูกต้องและเหมาะสม ในลักษณะของการยอมรับความเท่าเทียมกันในความเป็นมนุษย์ สถาบันสื่อมวลชนผลักดันให้มีการตรวจสอบสื่อที่แฝงความรุนแรงทางเพศอย่างเข้มงวด ปรับมุมมองเรื่องเพศ นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับความเท่าเทียมทางเพศ (สุชума อรุณจิต, 2562) การป้องกันปัญหาเพื่อมิให้เกิดความรุนแรงขึ้นภายในครอบครัว หรือความรุนแรงใน

ครอบครัวที่เคยประสบความรุนแรงไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีก ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเมื่อบุคคลเสพยาเสพติดสิ่งมีค่าว่า ครอบครัว สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปลูกฝังและรณรงค์ให้บุคคลเรียนรู้ถึงพิษภัยของปัจจัยส่งเสริมความรุนแรงไม่ว่าจะเป็นสุรา ยาเสพติด และการพนัน (ธีรวิทย์ นิลเพชร, 2561; รัฐวิชัย อริยพัชญ์พล และพภัสสรณ์ วรภัทร์ธระกุล, 2563) หรือในข้อเสนอของจะเด็จ เชาวน์วิไล (2564) ที่ว่ากระทรวงศึกษาธิการต้องเร่งบรรจุเป็นหลักสูตรการเรียนการสอน เรื่องความเท่าเทียมทางเพศที่สำคัญหากเกิดความรุนแรง ผู้หญิงที่เป็นเหยื่อต้องแจ้งความหรือขอความช่วยเหลือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อยุติความรุนแรงนั้น รวมถึงเพื่อนบ้านหรือคนที่พบเหตุการณ์ต้องอย่างนี้เคยแล้วมองว่าเป็นเรื่องส่วนตัว

การใช้แนวทางการเปลี่ยนแปลงทางเพศภาวะ (Gender Transformative Approach) การนำแนวทางการเปลี่ยนแปลงทางเพศภาวะมาเป็นกรอบแนวคิดการดำเนินงานเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำทางเพศ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความรุนแรงต่อผู้หญิงเนื่องจากเพศภาวะ (Gender) คือปฏิบัติการทางสังคม (Social practice) ที่ถูกแสดงออกผ่านร่างกายและสิ่งที่ร่างกายต้องการกระทำ และเป็นสิ่งที่ช่วยอธิบายเรื่องเพศทางชีววิทยาได้ละเอียด (Connell, 2005) เรื่องของเพศไม่ใช่สถานะทางปัจเจก แต่เป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากกระบวนการทางสังคมที่ร่ายล้อมบุคคลและช่วยให้บุคคลมีพัฒนาการและเติบโตอย่างไม่หยุดนิ่ง (Kaufman, 1999) ขณะเดียวกันเพศภาวะช่วยให้เห็นลักษณะเฉพาะและความต้องการของปัจเจกที่แสดงออกด้วยแรงขับเคลื่อนของจิตสำนึกและไร้จิตสำนึก เช่น ลักษณะของความเป็นชาย (Masculinity) และความเป็นหญิง (Femininity) และความเป็นชายและความเป็นหญิงจึงหมายถึงชุดของสิ่งที่สังคมคาดหวังที่ถูกสร้างขึ้นมาจากสังคมปิตาธิปไตย (Craig, 1992) ซึ่งงานวิจัยของ Pederson, Greaves and Poole (2015) พบว่า แนวทางการเปลี่ยนแปลงเพศภาวะได้ชี้ให้เห็นว่า เพศเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดสุขภาพและมุ่งมั่นที่จะแก้ไขต้นเหตุของความไม่เท่าเทียมกันด้วยการเปลี่ยนบทบาท บรรทัดฐาน และความสัมพันธ์ทางเพศที่เป็นอันตราย ในขณะที่สุขภาพดีขึ้น และงานวิจัยของ Miller et al.(2006) และ World Bank (2012) ต่างก็สนับสนุนว่าแนวทางการเปลี่ยนแปลงทางเพศภาวะ เกี่ยวข้องกับอำนาจและ

ความยุติธรรมทางสังคม การเปลี่ยนแปลงเพศภาวะต้องอาศัยหน่วยงานส่วนบุคคลผ่านการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical analysis) และการตระหนักว่าความไม่เท่าเทียมกันทางอำนาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ การจัดระเบียบเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจเป็นสิ่งที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาคือความเหลื่อมล้ำทางเพศที่มีความเกี่ยวข้องกับความรุนแรง ขณะที่งานวิจัยของ Wolfson, Stinson and Pool (2020) ได้ทดลองใช้การแทรกแซงโดยใช้แนวทางการเปลี่ยนแปลงทางเพศภาวะกับการดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งพบว่า การแทรกแซงแนวทางการเปลี่ยนแปลงทางเพศภาวะเป็นระยะ ๆ สามารถเปลี่ยนบรรทัดฐานทางเพศและแก้ไขความไม่สมดุลของอำนาจเพื่อให้บุคคลสามารถแสดงศักยภาพด้านสุขภาพได้ดีขึ้น เป็นต้น

การปรับเปลี่ยนค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรมบางอย่างที่หนุนเสริมให้เกิดปัญหาความรุนแรงทางเพศ ความรุนแรงทางเพศที่เกิดขึ้นมาจากกระบวนโครงสร้างทางสังคมในลักษณะชายเป็นใหญ่ ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคทางเพศ รวมไปถึงมาตรฐานเชิงซ้อนในวัฒนธรรมทางเพศ สัมพันธภาพเชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ และกระบวนการขัดเกลาทางเพศในระบบสังคม ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม บรรทัดฐานบางอย่าง ได้บ่มเพาะปัญหาความรุนแรงทางเพศ การนิ่งเงียบเพิกเฉยกับสถานการณ์ความรุนแรงทางเพศเท่ากับการเป็นการปิดโอกาสในการให้ความช่วยเหลือผู้ถูกกระทำ และเป็นการเปิดโอกาสให้ ผู้กระทำผิดได้กระทำความรุนแรงทางเพศในลักษณะที่ผิดซ้ำซ้อนได้ง่าย (สุขุมมา อรุณจิต, 2562) งานวิจัยของอัคริมา สุขิต และธัญญลักษณ์ บังชะภู (2565) เสนอว่าควรมีแก้ปัญหาที่โครงสร้างของระบบสังคมเพื่อลดล้างมายาคติผิด ๆ เกี่ยวกับการข่มขืนและการกล่าวโทษเหยื่อที่ได้รับความรุนแรง นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่าค่านิยมทางเพศที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและเพศหญิงในมิติทางสังคมและความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ทำให้ผู้หญิงอาจหันหน้าเข้าหาสุรา เช่นงานวิจัยของดร.ณิ คุณวัฒนา, ศรียรรณ ยอดนิล และสมหมาย แจ่มกระจ่าง (2560) พบว่า ตัวแบบทางสังคมที่ทำให้ผู้หญิงติดสุรา ประกอบด้วย บริบทของครอบครัวเดิม ที่มีการดื่มสุรารายในครอบครัว บริบทครอบครัวภายหลังการแต่งงาน ผู้หญิงอาจต้องประสบกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัวและหันหน้าเข้าหาสุรา บริบทสิ่งแวดล้อมต่อการเข้าถึงสุรา ส่วนหนึ่ง

มาจากสุราเป็นเครื่องมือทางสังคมในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล สร้างความสุข เป็นต้น

การออกกฎหมายและการออกแบบมาตรการเพื่อป้องกันความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นกับผู้อื่น กลไกการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว สามารถดำเนินการได้โดยการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 การดำเนินงานของศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือจากการจัดรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็กและบุคคลในครอบครัวจากหน่วยงานในพื้นที่ และแนวทางในการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว ด้วยการสร้างตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว สร้างเครือข่ายอาสาสมัครในพื้นที่ ประชุมเครือข่ายความร่วมมือ และหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องตามกฎหมาย และให้ความช่วยเหลือ บำบัดผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง (ศิริปริยา ศิริสุนทร และธนัสภา โรจนตระกูล, 2565) ขณะเดียวกันควรมีการออกแบบมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยการบูรณาการเรื่องเพศและเพศภาวะ เนื่องจากปัจจัยทางเพศและปัจจัยทางเพศภาวะเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการดื่มในประเด็นการสร้างความปลอดภัยต้องมีการจัดการกับการดื่มหนักและการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันในกลุ่มผู้หญิง หรือให้เด็กชายและผู้ชายมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสุขภาพของเด็กผู้หญิง (Schmidt et al., 2018) ซึ่งแนวทางนี้สอดคล้องกับแนวทางการเปลี่ยนแปลงทางเพศภาวะที่เสนอไว้ก่อนหน้านี้

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การทบทวนองค์ความรู้การใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์และแนวทางการควบคุม สถานภาพองค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ในส่วนสาเหตุ ประกอบด้วย 3 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านชีวภาพ การดื่มแอลกอฮอล์ทำให้กลไกทางระบบประสาทของผู้ดื่มไม่สามารถควบคุมการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เหมาะสม นำไปสู่การใช้ความรุนแรง และทำให้เกิดโรค

จากการตีพิมพ์ 2) ปัจจัยด้านจิตใจและครอบครัว ปัจจัยนี้มีทั้งส่วนที่เป็นตัวบุคคลและโครงสร้างที่กระตุ้นให้บุคคลหันมาดื่มแอลกอฮอล์จนนำไปสู่การใช้ความรุนแรง เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ชอบใช้ความรุนแรง มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้อื่น หรือรู้สึกไม่เป็นมิตร และมองว่าการดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่ช่วยให้พ้นจากความทุกข์ อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีสมาชิกในครอบครัวดื่มแอลกอฮอล์และการใช้ความรุนแรง การมีระยะการครองคู่ที่ยาวนาน และการสื่อสารในทางลบภายในครอบครัว และ 3) ปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยที่อยู่ในระดับโครงสร้าง เช่น การยอมรับการใช้ความรุนแรง ค่านิยมทางสังคมและค่านิยมทางเพศที่ยังคงมีส่วนสนับสนุนและส่งเสริมการดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีสถาบันทางสังคมผลิตและผลิตสร้างความรู้แรงอยู่เสมอเสมอ เช่น สื่อโฆษณา ภาพยนตร์ ค่านิยมทางสังคมและค่านิยมทางเพศ เป็นต้น ทั้งนี้ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงอันมีสาเหตุมาจากการดื่มแอลกอฮอล์ ผู้ที่ศึกษาอาจต้องพิจารณาปัจจัยที่วุ่นวายด้วย

ปฏิสัมพันธ์ของการดื่มแอลกอฮอล์กับการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิง หากพิจารณาบน 3 ปัจจัยที่กล่าวไปข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์มีที่มาจากการดื่มแอลกอฮอล์ หรือแอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ผู้ที่ดื่มนั้นเกิดพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง ซึ่งผู้ที่ดื่มนั้นมีความอ่อนแอของปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้อง หรือสนับสนุน เช่น ประสบการณ์ของตัวผู้ดื่ม ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงมาตั้งแต่วัยเยาว์ การเป็นบุคคลที่ชอบใช้ความรุนแรง เมื่อต้องการใช้ความรุนแรงก็มักเลือกดื่มแอลกอฮอล์ก่อนที่จะลงมือ (กรมควบคุมโรค, 2563; WHO, 2010; ญัฐธินา เลอฟิลิเบิร์ต, 2557, อัคริมา สุขดีและธัญญลักษณ์ บังชะภา, 2565) และการดื่มแอลกอฮอล์ที่เกิดขึ้น ผู้ดื่มอาจมีปัจจัยทางด้านจิตใจและครอบครัว และปัจจัยทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น เชื่อว่าการดื่มแอลกอฮอล์นั้นจะช่วยให้หลุดพ้นจากปัญหา ช่วยลดความเครียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเศรษฐกิจ รายได้ ซึ่งบางครั้งการดื่มที่เกิดปริมาณทำให้บุคคลไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ประกอบกับการดื่มแอลกอฮอล์ไม่ใช่ช่องทางในการช่วยแก้ปัญหาเรื่องเศรษฐกิจ ทำให้บุคคลขาดความยับยั้งชั่งใจ (Clark and Foy, 2000; Johnson, 2004) ในพื้นที่ชุมชนมีร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่หาซื้อได้

อย่างสะดวกก็จะช่วยให้คนในชุมชนสามารถเข้าถึงการตี๋มได้ง่าย (อัครีมา สุขดีและธัญญลักษณ์ บังชะฎา, 2565; กองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2558) ค่านิยมทางสังคมเกี่ยวกับบทบาททางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่านิยมว่าด้วยชายเป็นใหญ่ที่ยังคงฝังรากลึกในสังคมไทย (พูนสุข ชันธาโรจน์, 2559) ประกอบกับการขัดเกลาเรื่องของการตี๋มแอลกอฮอล์มีความแตกต่างกันไปตามเพศ (สุขมา อรุณจิต, 2562) ส่งผลให้วิถีคิดและมุมมองต่อการตี๋มแอลกอฮอล์ที่แยกระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงถูกหยั่งรากลึกลึกเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

ในประเด็นเรื่องค่านิยมทางเพศกับการใช้ความรุนแรงตั้งอยู่บนฐานคิดที่ว่าด้วยความไม่เท่าเทียมทางเพศ ที่เกิดจากบรรทัดฐานทางสังคมที่มอบอำนาจและความเป็นใหญ่ให้แก่ผู้ชาย ผู้หญิง หรือเด็ก ถือเป็นเพียงสมบัติอย่างหนึ่งที่ผู้ชายกระทำอะไรก็ได้ (ปริชา อุปโยคิน, 2538) เป็นเหตุให้ผู้หญิงต้องเผชิญกับการใช้ความรุนแรง ซึ่งงานวิจัยของ Pitpitan et al.(2013) พบว่า ในแอฟริกาใต้การตี๋มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับความรุนแรงทางเพศและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ผู้หญิงอาจเสี่ยงต่อการถูกทารุณกรรมทางร่างกายของคู่รักที่ใกล้ชิดเป็นพิเศษและมีความเสี่ยงทางเพศสูงกว่าผู้ที่ไม่ตี๋มแอลกอฮอล์ และงานวิจัยของ อรทัย วลีวงศ์ (2563) พบว่า ความรุนแรงต่อผู้หญิงนั้นเป็นผลมาจากความเชื่อของสังคม ความเป็นใหญ่และบุคลิกภาพการควบคุมของเพศชายที่เชื่อว่าเพศชายยิ่งใหญ่กว่า สำคัญกว่า และแข็งแรงกว่าผู้หญิง และปัญหาการตี๋มหนักของผู้ชายก็เป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดปัญหาและมีความถี่ ความรุนแรงที่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างการตี๋มแอลกอฮอล์กับความรุนแรงที่กล่าวไปข้างต้น สนับสนุนแนวคิดของ Snowden (2015) ที่ว่าความสัมพันธ์ระหว่างการตี๋มแอลกอฮอล์และความรุนแรงเริ่มต้นที่ระดับบุคคล ซึ่งบุคคลนั้นนำลักษณะภายในตนเอง เช่น บุคลิกลักษณะ คาดหวังและประสบการณ์ส่วนตัว และผลของการใช้แอลกอฮอล์ในอดีตมาสู่สถานการณ์การตี๋มแอลกอฮอล์ ซึ่งการตี๋มแอลกอฮอล์มีผลต่อความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม อารมณ์ ความยับยั้งชั่งใจที่ลดลงของบุคคลและพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับบุคคลนั้นยังได้รับอิทธิพลจากบริบทของการตี๋ม เช่น ค่านิยม ความเชื่อ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียด ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคล รวมทั้งกรอบทางวัฒนธรรมของ

แต่ละพื้นที่ ทว่าการวิจัยของ Snowden (2015) อาจจะละเอียดในมิติของเพศภาวะ ชนชั้น เชื้อชาติ/ชาติพันธุ์ ที่อาจมีความสัมพันธ์กับการตีความและการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิง ซึ่งผู้วิจัย เห็นว่าอาจจะพิจารณาในประเด็นนี้เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความครอบคลุมในประเด็นการศึกษา ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการตีความแอลกอฮอล์มากยิ่งขึ้น

การควบคุมพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการตีความแอลกอฮอล์ มีทั้งมาตรการดำเนินการที่อยู่ในรูปตัวบทกฎหมาย กฎระเบียบ แนวปฏิบัติ ที่อยู่ระดับ โครงสร้างและระดับการปฏิบัติของตัวบุคคล ประกอบด้วย การลดการเข้าถึงแอลกอฮอล์ การสร้างความตระหนักและการใช้สื่อรณรงค์ การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรุนแรง ผ่านการทำงานของสถาบันต่าง ๆ ในสังคม การใช้แนวทางการเปลี่ยนแปลงทางเพศภาวะที่มุ่งให้เกิดความเท่าเทียมทางเพศ ซึ่งไม่ได้ให้น้ำหนักไปที่เพศใดเพศหนึ่ง (Martinez & Wu, 2009 ; Morgan, 2014) การปรับเปลี่ยนค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรมบางอย่างที่หนุนเสริมให้เกิด ปัญหาความรุนแรงทางเพศ และการออกกฎหมายและการออกแบบมาตรการเพื่อป้องกัน ความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นกับผู้อื่น อย่างไรก็ตามแนวทางการควบคุมพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการตีความแอลกอฮอล์อาจต้องพิจารณา การบังคับใช้แนวทางบน ฐานคิดของบริษัททางสังคม วัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันออกไปด้วย

อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้ยังมีข้อจำกัด เนื่องจากการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิที่ ปรากฏในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น ซึ่งอาจมีเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ ทำการวิจัยที่อยู่ในเอกสารในลักษณะอื่น ๆ เช่น เอกสารในรูปแบบของหนังสือ คู่มือ เอกสารรายงานวิจัยประจำปีของแห่งต่าง ๆ เป็นต้น ประกอบกับข้อมูลเหล่านี้ได้ผ่านการ วิเคราะห์จากผู้วิจัยที่เป็นเจ้าของผลงาน ซึ่งอาจมีการนำเสนอข้อมูลผ่านการตีความการคัด กรองประเด็นเพื่อที่จะนำเสนอในเรื่องที่น่าสนใจ เป็นต้น ดังนั้นการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปอาจเป็น การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการตีความแอลกอฮอล์และ แนวทางการควบคุม โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมพัฒนาเป็นเครื่องมือในการ วิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและทดสอบสมมติฐานที่เกี่ยวข้องต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ให้งบประมาณในการวิจัย ภายใต้การวิจัยเรื่อง การควบคุมพฤติกรรมและการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ในภาคเหนือ ภายใต้แนวทางการเปลี่ยนแปลงทางเพศภาวะ ประจำปีงบประมาณ 2565

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์และแนวทางการควบคุมพบว่ามี 3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ อย่างไรก็ตามในแต่ละปัจจัยสามารถลดทอนการใช้ความรุนแรงที่จะเกิดขึ้น เช่น การมีประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงตั้งแต่วัยเยาว์ อาจจะแก้ไขด้วยการลดการใช้ความรุนแรง หรือแสดงความรุนแรงต่อผู้เยาว์ด้วยการไม่แสดงพฤติกรรม หรือใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงต่อหน้าเด็ก เยาวชน เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค. (2563). **จับตาโรคและภัยสุขภาพ**. นนทบุรี: กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- กรมควบคุมโรค. (2565). **แผนปฏิบัติการด้านควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติระยะที่ 2 (พ.ศ. 2565-2570)**. นนทบุรี: กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- กฤตยา อาชวนิจกุล. (2554). เพศวิถีที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในสังคมไทย. **วารสารประชากรและสังคม**. 15(1), 43-65.
- กองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2558). **การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์สำหรับวัยทำงาน**. นนทบุรี: กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข.

- กัญยปริญ ทองสามสีและอิสระ ทองสามสี. (2561). ความรุนแรงที่สืบเนื่องจากการดื่มสุรา: วิเคราะห์ข่าวในหนังสือพิมพ์รายวันระหว่างปี 2549-2558. **วารสารสังคมศาสตร์วิจัย**. 9(1), 7-26.
- จรรย์ ศรีสวัสดิ์. (2564). เต็มเต็มสิทธิสตรี หยุดใช้ความรุนแรง.สืบค้น 14 พฤศจิกายน 2565 จาก <https://www.thailandplus.tv/archives/301466>.
- จะเด็ด เขาวนวิไล. (2564). เสวนาสื่อกับการยุติความรุนแรงในครอบครัว สุรา-โควิต ทำความรุนแรงในเด็กเพิ่มขึ้น ห่วงสื่อยังเสนอความรุนแรงซ้ำ. สืบค้น 20 พฤษภาคม 2565 จาก <https://thestandard.co/media-discussion-on-ending-domestic-violence/>
- ดรณี คุณวัฒนา ศรีวรรณ ยอดนิล และสมหมาย แจ่มกระจ่าง. (2560). พฤติกรรมและการป้องกันการติดสุราของสตรี. **วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม**. 13(1), 291-305.
- ธีรวิทย์ นิลเพชร. (2561). ความรุนแรงในครอบครัว: การวิเคราะห์สาเหตุและการป้องกันปัญหาในสังคมไทย. **วารสารพฤติกรรมศาสตร์**. 24(2), 1-20.
- นาริรัตน์ บุญเนตร และหทัยชนก เผ่าวิริยะ. (2561). การป้องกันความรุนแรงจากคู่นอนสตรี. **วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**. 26(3), 102-111.
- ณัฐณิชา เลอฟิลิแบร์ต. (2557). ผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. ใน นพพล วิทย์วรพงศ์ (บ.ก.) **ทศวรรษศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สถานะความรู้เพื่อการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- บุหงา ตโนภาส. (2562). การจัดการปัญหาความรุนแรงในชีวิตคู่: จากความเข้าใจสู่การเสริมสร้างพลังความเข้มแข็งให้กับสตรี. **วารสารพยาบาลสภาวิชาชีพไทย**. 12(1), 80-95.
- ปพิชญา สุนทรพิทักษ์ และกิตติพัฒน์ นนทปัทมะกุล. (2562). ผู้หญิงกับประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัว กรณีศึกษามูลนิธิหญิงชายก้าวไกล. **สังคมสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม: การปลดปล่อยความเหลื่อมล้ำสู่ความยั่งยืน**. สืบค้น 13 พฤศจิกายน

2565 จาก https://socadmin.tu.ac.th/uploads/socadmin/file_research/research_Split/23.pdf

ปรีชา อุปโยคิน. (2538). แนวการวิเคราะห์ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว. **วารสารสุโขทัยธรรมาธิราช**. 8(3), 99-107.

พุดพิงศ์ นวกิจบำรุง. (2559). **กำกับแม่หญิง: ชุมชนล้านนากับการจัดการสุรา**. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พูนสุข ชันธาโรจน์. (2559). การจัดการปัญหาสุราของผู้หญิงในชุมชนเมือง: กรณีศึกษาชุมชนฟ้าใหม่. ใน **กำกับแม่หญิง: ชุมชนล้านนากับการจัดการสุรา**. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพ็ญประภา ภัทรานุกรม. (2559). “ความเหลื่อมล้ำทางเพศภาวะ: “ปัญหาความรุนแรง” ข้อท้าทายและทางออก Gender Inequalities: ‘The Problem of Violence’ Challenge and Solution”. **Journal of Social Development**. 18(1), 107-135.

รัฐวิชัย อริยพัชญ์พล พภัสสรณ์ วรภัทร์ธีระกุล. (2563). การแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวไทย. **วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ**. 5(4), 321-335.

รุ่งอรุณ ลิ้มพะยอม. (2565). **เติมเต็มสิทธิสตรี หยุดใช้ความรุนแรง**. สืบค้น 14 พฤศจิกายน 2565 จาก <https://www.thailandplus.tv/archives/301466>.

วิจิตรา เลี้ยงสว่างวงศ์. (2563). **แพทย์ต้นสายปาร์ตี้ อย่าสุรจนลิ้มระวังแอลกอฮอล์เป็นพิษ**. สืบค้น 13 พฤศจิกายน 2565 จาก <https://www.rama.mahidol.ac.th/ramachannel/article/แพทย์เตือนสายปาร์ตี้-อย่า/>

ศิริปริยา ศิริสุนทร และธนัสสา โรจนตระกูล. (2565). แนวทางการขับเคลื่อนการยุติความรุนแรงต่อ ผู้หญิง เด็ก และบุคคลในครอบครัว ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. **Journal of Roi Kaensarn Academi**. 7(7), 327-340.

- ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. (2565). รายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน
สังคมไทยประจำปี 2564. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์.
- สำนักข่าวอิสรา. (2564). “วิกฤติโควิด’ปัจจัยเสี่ยงความรุนแรงในครอบครัว ทำสถิติปี 64
พุ่งกว่า 1.4 พันราย. สืบค้น 18 มิถุนายน 2565 จาก <https://www.isranews.org/article/isranews-scoop/99838-isranews-v.html>
- สำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2560). รายงานผลการสำรวจระดับประเทศ
2560 ความรุนแรงในครอบครัวไทยต่อผู้หญิงและบุคคล. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- สุขมา อรุณจิต. (2562). ปัญหาความรุนแรงทางเพศ : บทสะท้อนความไม่เสมอภาค
ระหว่างเพศ. รายงานสืบเนื่องการสัมมนาวิชาการเนื่องในโอกาสการสถาปนาคณะ
สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มธ. ปีที่ 65. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- อรรถัย วลีวงศ์. (2563). มองผ่านเลนส์วิถีเพศภาวะ เพื่อการจัดการปัญหาความรุนแรงต่อ
ผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์อย่างเข้าใจ. สงขลา: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อรรถัย วลีวงศ์ ทักษพล ธรรมรังสี และจินตนา จันทร์โคตรแก้ว. (2557). ผลกระทบของการ
ดื่มแอลกอฮอล์ต่อผู้อื่น:แนวคิด สถานการณ์ และช่องว่างของความรู้ของประเทศไทย.
วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข, 8(2), 111-119.
- อรอนงค์ อนิทรวิจิตร และนรินทร์ กรินชัย. (2542). ผู้หญิงและเด็ก: เหยื่อความรุนแรงใน
ครอบครัว. กรุงเทพฯ: ปกเกล้าการพิมพ์.
- อัคริมา สุขดีและธัญญลักษณ์ บังชะภา. (2565). ปัจจัยทางสังคมกับการใช้ความรุนแรงทาง
เพศในประเทศไทย. วารสารธรรมศาสตร์. 41(1), 161-177.
- อังคณา ช่วยคำชู. (2555). ความรุนแรงในครอบครัว: สาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางการ
ช่วยเหลือ. วารสารธรรมศาสตร์. 31(3), 130-145.

- อุดมศักดิ์ แซ่โจ้ว. (2564). **เปิดผลวิจัยนักดื่ม 13% ทำร้ายหญิง พบช่วงโควิดความรุนแรงเพิ่ม 20% เสนอคุมเหล้า-หยุดทัศนชายเป็นใหญ่**. สืบค้น 27 พฤษภาคม 2564.
จ ๑ ก https://www.thecoverage.info/news/content/1610?fbclid=IwAR3txqsV1DzJ_xMj7reQ20_vVwJ_kTLUy6PxHI9WckJ9Klyx3MMHbIN5woQ
- Clark, AH. & Foy, DW. (2000). Trauma exposure and alcohol use in battered women. **Violence Against Women**. 6(1),37–48
- Conell, R.W. & Messerschmidt, James W. (2005). Hegemonic Masculinity: Rethinking the Concept. **Gender and Society**. 19(6), 829-851.
- Craig, S. (1992). **Men, Masculinity, And the Media**. California: SAGE.
- Gebara, C. F., Ferri, C. P., Lourenço, L. M., Vieira, M., Bhona, F. M. & Noto, A. R. (2015). Patterns of domestic violence and alcohol consumption among women and the effectiveness of a brief intervention in a household setting: a protocol study. **BMC Women's Health**. 15, 78. DOI 10.1186/s12905-015-0236-8
- Johnson, H. (2004). Key findings from the drug use careers of female offenders' study. **Trends & Issues in Crime and Criminal Justice no. 289**. Canberra: Australian Institute of Criminology. from <http://www.aic.gov.au/publications/currentseries/tandi/281-300/tandi289.aspx>.
- Kaufman, M. (1999). **Men, feminism, and men's contradictory experiences of power**. London: SAGE Publications.
- Martinez, E & Wu, D.(2009). **CARE SII women's empowerment framework summary sheet**. Atlanta: CARE, from <http://pqdl.care.org/sii/pages/overview.aspx>.

- Miller, S.D., Duncan, B.L., Sorrell, R., Brown, G.S., & Chalk, M.B. (2006). Using outcome to inform therapy practice. **Journal of Brief Therapy**. 5(1), 5-22.
- Morgan. (2014). **Measuring gender transformative change**. World Fish.
- Organization for Economic Co-operation and Development. (2021). **The effect of COVID-19 on alcohol consumption, and policy responses to prevent harmful alcohol consumption**, from <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/the-effect-of-covid-19-on-alcohol-consumption-and-policy-responses-to-prevent-harmful-alcohol-consumption-53890024/?fbclid=IwAR1W4wThN1SdTXRv23JNwL9iEETjLqLLeJCY8boLvRGOCr90bWHTSR68RTk>.
- Pederson, A., Greaves, L., & Poole, N. (2015). Gender-transformative health promotion for women: a framework for action. **Health Promot In**. 30, 140-50. doi:10.1093/heapro/dau083 pmid:2523105
- Pitpitan, E.V., Kalichman, S.C., Eaton, L.A., Strathdee, S.A., & Patterson, T. (2013). HIV/STI risk among venue-based female sex workers across the globe: a look back and the way forward. **Curr HIV/AIDS Rep**. 10, 65–78.
- Rich, E. P., Nkosi, S., & Morojele, N. K. (2015). Masculinities, alcohol consumption, and sexual risk behavior among male tavern attendees: A qualitative study in north west province, South Africa. **Psychology of Men & Masculinity**. 16 (4), 382-392. DOI: 10.1037/a0038871.
- Rotheram-Borus, M. J., Tomlinson, M., Roux, I. L. & Stein, J. A. (2015). Alcohol use, partner violence, and depression: A cluster randomized controlled trial among urban South African mothers over 3 years. **American Journal of Preventive Medicine**. 49 (5), 715–725.

- Schmidt, R., Poole, N., Greaves, L., & Hemsing, N. (2018). **New Terrain: Tools to Integrate Trauma and Gender Informed Responses into Substance Use Practice and Policy**. Vancouver : Centre of Excellence for Women's Health.
- Scott, J. (1990). **A matter of record: Documentary sources in social research**. Cambridge: Polity press
- Snowden, A. J. (2015). The role of alcohol in violence: The individual, small group, community and cultural level. **Review of European Studies**. 7(7), 394-406.
- Sudhinaraset, M., C. Wigglesworth, & D.T. Takeuchi. (2016). Social and Cultural Contexts of Alcohol Use: Influences in a Social-Ecological Framework. **Alcohol Res**, 38(1), 35-45.
- VicHealth (2006). **Two steps forward, one step back: Community attitudes to violence against women - Progress and challenges in creating safe and healthy environments for Victorian women: A summary of findings of the Violence Against Women Community Attitudes Project**. Carlton South, Victoria: Victorian Health Promotion Foundation.
- Webster, K., Pennay, P., Bricknall, R., Diemer, K., Flood, M., Powell, A., Politoff, V. and Ward, A. (2014). **Australians' attitudes to violence against women**. Full technical report, Findings from the 2013 National Community Attitudes towards Violence Against Women Survey. Melbourne: Victorian Health Promotion Foundation. Retrieved 4 May 2020 from <https://www.vichealth.vic.gov.au/media-and-resources/publications/2013-national-community-attitudes-towards-violence-against-women-survey>.

- Wolfson, L., Stinson, J., & Pool, N.(2020). Gender Informed or Gender Ignored? Opportunities for Gender Transformative Approaches in Brief Alcohol Interventions on College Campuses. **International Journal of Environmental Research and Public Health**. 17(396), 1-17.
- World Bank. (2012). **Publication: World Development Report 2012: Gender Equality and Development**. Retrieved February 10,2021, from <https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/51c285f6-0200-590c-97d3-95b937be3271>
- World Health Organization. (2010). **Gender, women and primary health care renewal: a discussion paper**. Geneva: World Health Organization.